

ה"נג'אדה" וה"פתווה" מהן?

רעיון יסוד ה"נג'אדה" עלה במחשבה לראשונה — מספר "פלסטיין" (יולי 1946) — בקיץ 1944, כשביקרה פלוגת "נג'אדה" מהלבנון ביפו, בדרכה למצרים. הם שהו ביפו כאורחי "מועדון האספורט המוסלמי". קבוצת צעירים ממועדון זה התרשמה מה"נג'אדה". כעבור חודשים או שלשה התארגנו 10 מחברי המועדון בפלוגת "נג'אדה" במסגרת המועדון. החלו בתרגילים על גג המועדון. תוך זמן קצר הצטרפו אליהם חברים נוספים עד שמנו' עשרות אחדות. בספטמבר 1945 יצאה הפלוגה לביקור בלבנון כאורחת "הנג'אדה" הלבנונית. הם נתקבלו שם בהתלהבות וחזרו במשנה מרץ להקים תנועת "נג'אדה" בארץ. בראש פלוגה זו עמד ראשד דבאג, מפעילי המועדון. בתחלת נובמבר 1945 התקיים מפקד וטקס השבעה רשמי על גג המועדון, בנוכחות נכבדים מיפו, הפטרונים והמצנטים של המועדון, בהם עוז'ד מחמד נמר הווארי, שקיבל עליו כעבור זמן קצר את הפיקוד הכללי של ה"נג'אדה". חברי הפלוגה הושבעו כל אחד לחוד, תוך עמידת דום בפני חרב ונרתיקה שהיו מונחים על שולחן. נוסח השבועה: "אני נשבע באל הגדול שאכבד את ארגון ה"נג'אדה" ומטרתו, ואשתדל לפעול לפי עקרונותיו בנאמנות ובמסירות". אחר כך נישאו נאומים על ארגון כוח ערבי, כדוגמת היהודים, וכי' ובסיום הושר ה"נשיד" (המנון) של ה"נג'אדה", שפתיחתו ניתנת בזה, בתרגום חפשי:

"נג'אד, זקוף ראשך מול הדגל המתנופף,

היה לארצך התקה, החרב והעט."

אותה הפלוגה נקראה "אלי-וחדה אל-ערביה" ("האחדות הערבית"). — עד כאן סיפורו של העתון.

תיכף לכן פתחה הפלוגה בשורת סיורי תעמולה בדרום הארץ: בעזה וסביבתה, וכן ברמלה וסביבתה (ברמלה קיים סניף ל"מועדון האספורט המוסלמי" שהזכרנו, שהחליט אף הוא, כמרכזו ביפו, על יסוד פלוגת "נג'אדה"). פעולה זו של סיורים נמשכה בחדשי נובמבר-דצמבר 1945 והקיפה בשלבה האחרון גם את הצפון (חיפה, עכו) והשומרון (שכם וסביבתה).

במשך זמן זה הוכנה חוקת ה"נג'אדה", שאושרה ע"י הממשלה ונכנסה לתקפה ב-21 בדצמבר 1945. מנסח החוקה הוא אותו עוז'ד מחמד נמר הווארי (מצאו מנצרת, כבן 39). מעתה הוא נהפך לאישיות המרכזית ומפקדה הכללי של ה"נג'אדה". בעקבות אישור החוקה פורסם כרוז מספר 1 (ראשית ינואר 1946) ששימש פתיחה לפעולת תעמולה מוגברת, להרחבת השורות.

כדי לעמוד על טיבה הרשמי של ה"נג'אדה" נסקור את תוכנם של החוקה והכרוז. המטרה: "חינוך הנוער למשמעת, סדר ונכונות לשרת את הארץ". הכרוז שהוא מעין הפרוגרמה של ה"נג'אדה", (מכיל גם קיצור החוקה הארגונית), מונח ארבע מטרות: ולחן הקדמה, הפותחת בציון הסבל שבא על הארץ בגלל הציונות, ה"נג'אדה" היא ארגון צופי, המקביל ל"שכבה השלישית" של תנועת הצופים העולמית באדו"פאול (Rovers - "משוטטים" ¹). השם "נג'אדה" (פירושו: "החשיך

(1) מן הראוי לציין כאן שבסניפי "האחים המוסלמים" בארץ מתארגנות פלוגות "ג'וואלה" — שם שאף פירושו הוא: — "משוטטים" — כדוגמת פלוגות כאלה הקיימות ליד אגודות "האחים המוסלמים" שבמצרים.

לעזרה" הלא הוא מתאים ויפה, כי כל ערבי הוא בטבעו עוזר לחלש, מגיש עזרה לפצוע וכד'. בראש הקדמה זו בא המוטו: „איננו חולים (כלומר: לאירוצלחים) במידה כזו, שמדמה לעצמו האויב". ולהלן — המטרות: (א) ה„ג'אדה" היא ארגון לאומי, שמטרתו לאחד את בני הנוער, ללכד את שורותיהם, ולעורר את הרוח הלאומית. למשמעת, סדר והקרבה; — איחודה של „פלסטין" עם הארצות הערביות השכנות בפרדריציה, שתבטיח לכל ערבי שיחיה בין עמי העולם בכבוד, בנשאו לעולם את שליחות הערביות: „חופש, אחוה ושיוויון". (ב) ה„ג'אדה" רואה את „פלסטין" כארץ ערבית, כמה כיתר הארצות הערביות. (ג) ה„ג'אדה" רואה את התנועה הציונית כפשע המכוער ביותר בדברי הימים, תנועה המבוססת על עקרון של פגיעה ואיבה לזולת; תומכי הציונות והציונים שותפים לפשע־מדרגה ראשונה זה, והם פושעים בפני האנושות כולה. (ד) ה„ג'אדה" דוחה את הקנאות הלאומית, הדתית, המשפחתית והמפלגתית.

המבנה הארגוני: „מושב המפקדה הכללית — ביפו. היא מפקחת על ששה סניפים ראשיים, לפי החלוקה האדמיניסטרטיבית הממשלתית: מחוז הגליל — מרכזו בנצרת; מחוז חיפה — מרכזו בחיפה; מחוז השומרון — מרכזו בשכם; מחוז לוד — מרכזו ביפו; מחוז ירושלים — מרכזו בירושלים; מחוז הדרום — מרכזו בעזה. בראש ה„ג'אדה" עומדים שני מוסדות מנהלים: 1. מועצה עליונה המורכבת משלושה חברי הועד הפועל, שמושב ביפו, ושני נציגים מכל ועדת מחוז (ביחד — 15 חברים); למועצה זו סמכות הביצוע, והיא הקובעת את תכנית הפעולה. מועצה זו נושאת אופי אזורי. 2. מועצת המפקדה העליונה, המורכבת מהמפקדה המרכזית ומפקדי המחוזות. על המפקדה לפקח על פעולות ההדרכה והאספורט, על המחנות, החגיגות, התהלוכות והטיולים, וכל העניינים המקצועיים הנוגעים לאלה. בראשה עומד המפקד הכללי".

חוקה זו באה לחפות על אופיה הצבאי־למחצה של ה„ג'אדה", אולם יחד עם זה הריהי מרמזת למדי על אופיה האמורי, וראוי לציין — בלי להכנס לפרטי סעיף החוקה — את הכיוון הריכוזי המובהק. בידי המפקד הכללי („המתמנה ע"י המועצה העליונה") מרוכזות למעשה סמכויות שני המוסדות העליונים, שהראשון בהם הוא ההנהגה „האזורית" (קרי: — הפוליטית) והשני — „מתפקידו לפקח על פעולות ההדרכה והאספורט וכד'". כלומר על פעולות האימונים לשם הקמת „כוח־הבטחון" הערבי בארץ, שעל הצורך בהקמתו מדברים המנהיגים הערביים גלויים, ואמנם, נעשית ע"י פלוגות ה„ג'אדה" במקומות שונים פעולת אימונים מסויימת. אולם בכל הנאמר אין כדי להסביר את המסיבות והגורמים שהביאו לידי יסודו והתפתחותו של ארגון צבאי־למחצה זה, שהוא ראשון במובן זה בערכו מבחינה כמותית ואיכותית, בציבוריות הערבית בארץ. תופעה רגילה היא אצל הערבים — ריבוי המועדונים והאגודות למטרות שונות. כן קיימות התאחדות לאספורט („ריאדה"), הרווח מאוד בין הנוער הערבי, ותנועה צופית ארצית („כשאפה"). אך נראה, שנתבקש בציבור הערבי ארגון נוער שיענה לצרכי השעה הפוליטיים, ויעמוד לשירות התנועה הלאומית, כדוגמת ה„הגנה" היהודית, שזכתה לפופולריות ולהערכה כה רבות בין הערבים ארגונים כאלה, בעצם, מצויים כמעט בכל ארץ ערבית. ואפייני במובן זה הוא הלבנון, בו קיימים 4 ארגונים בעלי אופי צבאי־למחצה, לפי החלוקה העדתית: (1) ה„כתאב" („פלאנגות"; יחיד — „כתיבה") של המארונים; (2) ה„ג'אדה" — מוסלמים סונים; (3) „טלאיע" — המותאולים (מוסלמים שיעיים); „גסאסנה" — נוצרים־אורתודוקסים.

כגורמים מסייעים להצלחתה של ה„ג'אדה" בארץ יש לראות גם כמה וכמה מסיבות שניות־בדרגה. נזכיר את הצטרפותם ל„ג'אדה", עם ראשית הווסדה, של כמה קציני צבא ערבים משוחררים, ששימשו כמאמנים ומדריכים (הם ראו בענין

משום ביסוס מעמדם הציבורי או, בפשטות, מקור פרנסה; הנוער הערבי נמשך לארגון מעין זה, הכרוך בהופעה במדים והליכה בסך, וכך (ויצוין: המושג "נוער" חל אצל הערבים גם על גיל גבוה יותר — עד 40-35). לגורמי הצלחה זו יש אולי לזקוף גם את פעילותו של מחמד נמר הווארי, שהצליח לשמור על אי-תלותה ו"ניטרליותה" של ה"נג'אדה" בסבך התככים המפלגתיים הרווחים בציבוריות הערבית, ומשום כך זכתה יותר להערכה ולפופולריות בקרב הקהל. אך תהיינה ההסברות כאשר תהיינה, עובדה היא שביוני 1946, כחצי שנה לאחר היווסדה באופן רשמי, מנתה ה"נג'אדה" כאלפיים חברים פעילים. מלבד פעולות האימונים שהזכרנו לעיל — אם בסניף העירוני או בתרגילי-שדה בסביבות כפריה, — ומלבד פעולותיה הלגליות הסדירות, העמידה עצמה ה"נג'אדה" לשירות תפקידים פוליטיים שהזמן גרם. כך, נזכיר את ענין משמרות החרם הכלכלי נגד היהודים, המבוצעות בעיקר ע"י חברי ה"נג'אדה", כשהם לובשים את מדיהם, בערים יפו, חיפה, צפת, טבריה ובמקומות אחרים. ידועים מקרים של חיפושים באבטובוסים ערביים אחר סחורות יהודיות, החרמתן או שריפתן, על-ידיהם. פעולות אלו נעשו לרוב בשכר. פלוגות ה"נג'אדה" לקחו חלק פעיל בתעמולה למגבית "כפר אמין" (ע"ש המופתי) שהתנהלה ביוני 1946 למען "הצלח" אדמת בוטימאת (ליד עין-השופט). אין ספק, שה"נג'אדה" כבשה לה מקום בציבוריות הערבית ו,הצדיקה את קיומה" בעיניה של זו. אך כאן קפץ עליה רוגזה של "המפלגה הערבית הפלשתיאית" (המוכרת לרוב בשם "המפלגה החוסיינית"), שהחלה להצר את צעדיה.

בין המפלגה החוסיינית וה"נג'אדה"

הופעתה של ה"נג'אדה" חלה עם חידוש פעילותה של המפלגה החוסיינית, שגברה ביחוד עם שובו לארץ של ג'מאל חוסייני מגלותו ברוסיה, (פברואר 1946). לפי התפתחות העניינים אפשר לקבוע בודאות שג'מאל חוסייני נקט קו של השתלטות על ה"נג'אדה" וראה בה את הגרעין לכוח המלחמתי הערבי לעתיד, והחל בפעולות כדי למשוך ארגון זה תחת חסותו. בפרוגרמה של הועד הערבי העליון המורחב מיסודו של ג'מאל חוסייני (סוף מרס 1946), בא סעיף מיוחד בענין הקצבה להקמת כוח "בטחון" ערבי, לפי ה"כתובת" של ה"נג'אדה". ברור היה לכל שצעד זה מצד ג'מאל חוסייני, במסוה הועד הערבי העליון, מותנה במרותה העליונה של המפלגה החוסיינית על ה"נג'אדה". ואילו מחמד נמר הווארי הכריז על עמידתה של ה"נג'אדה" תחת מרותו של הועד הערבי העליון, והטעים השכם והערב את אי-תלותה בשום מפלגה. בזה היה רמז מספיק לכך, שהוא לא יסכים לשום שינויים במפקדה. אך לא היה ביכולתו לעמוד בלחץ, ובראשית יולי נחתם הסכם בינו ובין ג'מאל חוסייני על שיתוף פעולה בהנהגת ה"נג'אדה". לפי הסכם זה נשארה אמנם ה"נג'אדה" בלתי תלויה מבחינה רשמית, אך למעשה הורכבה הנהגה חדשה, חוסיינית ברובה; המופתי — מפקד עליון; ג'מאל חוסייני — סגן המפקד העליון. מחמד נמר הווארי — ראש המפקדה בפועל (ראש-המטה). בין חברי הנהגה החוסייניים יש להזכיר את כאמל עריקאת, מי שהיה קצין במשך שנים רבות בחיל-הספר וכיום עסקן חוסייני בירושלים. הוא נתמנה כמפקד ה"נג'אדה" במחוז ירושלים.

בעקבות הסכם זה הוכרז על כינוס ומפקד ארצי של ה"נג'אדה" (ביפו ב-26 ביולי 1946). כסיבה רשמית לכך שימשה פתיחת מועדון חדש לסניף המרכזי של ה"נג'אדה" ביפו. אך ברור שהיתה כאן הכוונה להפגנת הכוח הערבי. הגושפנקה החוסיינית על כינוס זה היתה ידועה לקהל. לכינוס נעשה פרסום רב והתכונה (הארגונית) היתה רבה. הוא נתכנס בחסותו של הועד הערבי העליון ובהשתתפות חבריו. ג'מאל חוסייני נאם ונתכבד בהנפת דגל ה"נג'אדה". מספר חברי ה"נג'אדה"

נמר הווארי, מפקד ה"נג'אדה", נואם במפקד הארצי ב"פ.

הפעילים שהשתתפו בכינוס הגיע לאלפיים (לפי שנמסר ע"י "תחנת המזרח הקרוב" ששידרה חלק מתכנית הכינוס...). לפי העתונות השתתפו 18 פלוגות ו-30 מחלקות מהמקומות: יפו, עזה, מחוז ירושלים, באר-שבע, חיפה, עכו, צפת, חאן-יונס, רמלה וכפריה, (ג'מזו, יאזור, סלמה, מזוירעה, עאקר, בית-נובא, בית-נבאללה וזרנקה); עין-כארם (ליד ירושלים), תרשיחא ובצה (נפת עכו). כן השתתפה בכינוס משלחת מפקדי ה"נג'אדה" מהלבנון, כששים איש, בראשותו של המפקד הכללי, אניס צגיר, טקס הנפת הדגל והמיפקד צולם ע"י שלושה צלמי קולנוע וע"י צלמים צבאיים. לכינוס היה הד רב בין ערביי הארץ. וודאי שסייע להגביר בקרב ההמונים את מידת האמונה בכוחם.

אך נראה ששני הצדדים לא שבעו רצון מההסכם; — ואמנם, ימים מספר לאחר הכינוס נתגלו הפרצים — והתכילה נתפרדה. מצד אחד קופחו קשה מפקדי ה"נג'אדה" הותיקים שהוצאו מהעמדות הגבוהות בהנהגה. גם הווארי עצמו חשש למעמדו. ומצד שני לא באו על סיפוקם המלא עסקנים חוסיינים ידועים (כאמל עריקאת ואחרים), בעלי אמביציות להקים ארגון מיוחד, שיהיו עושים בו כבתוך שלהם. ואולי הגורם החשוב ביותר הוא, אי שביעת רצונה של האופוזיציה האנטי-חוסיינית מהסכם זה, ונכונותה לתמוך ב"נג'אדה", כל עוד תוסיף להיות חפשית מהשפעה חוסיינית מכרעת.

כאן הוציאו החוסיינים מנרתיקם את ארגון ה"פתווה" ("ג'עורים") — ארגון גוער שהקימו ב-1935, לפי דוגמת פלוגות-הסער הנאציות. ושפורז ב-1937 עם פירוק הועד הערבי העליון ובריחת המופתי. נסיונות לארגונה של ה"פתווה" מחדש נעשה ע"י החוסיינים עוד בפברואר ובמאי 1946; כן ידועים מקרים של יסוד "נג'אדה" חוסיינית; אך נסיונות אלה נתבטלו בקשר עם הקו הכללי: להשתלט על ה"נג'אדה" הקיימת. עתה נגשו לדבר בכל התנופה, ופלוגות "פתווה" החלו להופיע ברחובות.

החוסיינים פתחו בתעמולת-לחש נגד ה"נג'אדה". מתוך כרוזת-שובה שהפיץ הווארי (בסוף אבגוסט) נראה שהופצו עליו שמועות שהוא קומוניסט (ואמנם נתפס ומן-מה בעבר ל"קומוניזם") ופשיסט² כאחד, ושהוא משתף פעולה עם ה"הגנה"

(2) האשמה אורגינילית במקצת, בשים לב למקור ממנה באה: הציבוריות החוסיינית,

על כל פעלה מאז 1939 עד 1946. — המער.

היהודית (1) וכו'. הווארי מכחיש, כמובן, האשמות אלו וחוזר ומכריז על נאמנותו לוועד הערבי העליון, ושהוא סר למשמעתו של המופתי לשעבר. הכרוז מסתיים „יחי הוד קדושתו הנשיא העליון“.

לשיאו הגיע הסכסוך בראשית ספטמבר. ב־4 בו התכנס מושב הוועה־פ של החוסיינים, בו הוחלט באופן רשמי על הקמת ה„פתוזה“. נקבעה הנהגה, שנשיאה הוא המופתי לשעבר, סגן הנשיא — ג'מאל חוסייני, מפקד כללי — כאמל עריקאת. ב־8 בספטמבר נתפרסמה, בתחיתת ג'מאל חוסייני, הודעה רשמית על יסוד ה„פתוזה“. אין לקבוע את מספר חברי ה„פתוזה“. החוסיינים הודיעו למשל, עוד בראשית פעולתם, על 2500 חברים של ה„פתוזה“ בירושלים וסביבתה בלבד. ברור, שזהו מספר „תעמולתי“ מובהק. אך ברור, שעקב השפעתה הגדולה של המפלגה החוסיינית הריהי מהווה מתחרה קשה ל„נג'אדה“. במצב עניינים זה הפליאה עמידתו העקשנית של מחמד נמר הווארי למול ג'מאל חוסייני, ומתבקש רק הסבר אחד: שהוא נשען על „עורף“ מסוים, התומך בו מתוך חשבונות אנטי־חוסייניים (על רקע הסכסוכים הפנימיים בציבוריות הערבית), תמיכה מוסרית ותמיכה כספית. ואמנם נתברר שהוא נתמך ע"י מפלגות האופוזיציה.

נראה שהמופתי לא היה שבע־רצון מהתפתחות עניינים זו, בניגוד לעמדתו של ג'מאל חוסייני, שנתן את ידו ליסוד ה„פתוזה“, מאחר שלא הצליח להשתלט על ה„נג'אדה“ מבפנים. ובראשית אוקטובר התקיים בירור עם המופתי באלכסנדריה, בהשתתפותו של מחמד נמר הווארי. בבירור זה הוחלט על איחוד שני הארגונים במסגרת אחת. החלטה זו שימשה אחר־כך נושא לבירורים בועה־פ של החוסיינים ובהנהגת ה„פתוזה“, ולבסוף הועברה, לדיון בפרטיה, לוועד הערבי העליון. ב־10 באוקטובר נתפרסמה הודעה מטעם הוועד הערבי העליון, בה הוא מודיע על איחוד שני הארגונים במסגרת אחת וכן על הרפכת ועדה שתקבע את החוקה של הארגון החדש. ההודעה פונה בקריאה ליתר ארגוני הנוער וצופים שאף הם יצטרפו לארגון המאוחד החדש. ב־18 בו נתפרסמה הודעה רשמית משותפת מטעם שני הארגונים, הדומה בתוכנה להודעת הוועד הערבי העליון, בה הם מודיעים על איחודם, שיוצא לפועל מיד לאחר שועדת החוקה תסיים את עבודתה. על החתום: מחמד נמר הווארי מטעם ה„נג'אדה“ ואמיל גורי (נוצרי, חוסייני — חבר הוועד הערבי העליון) — מטעם ה„פתוזה“. — בינתים ממשיכים שני הארגונים בפעולה ארגונית נפרדת. מסתבר כי הנהגות שני הארגונים, וביחוד זו של ה„נג'אדה“, נתקלות בהתנגדות ובאי־ציות לוקלי של מפקדים, הנתמכים על־ידי עסקנים וחוגים אופוזיציוניים, המשתדלים לסכל את מיוזג שני הארגונים.

אכן, מכל האמור בולט ביותר יחס האדה־למעשה של השלטונות הבריטיים להקמתם של ארגונים אלה, ויהיו לגלגליהם אשר יהיו. בשביל מדיניות מסוג ידוע לא די, כנראה, לא ב„חיל־הספר“, ולא בלגיון הערבי של עבה־י, החונה למעשה בא־י, ולא בגיוס אלפי נוטרים ערביים, ולא במטרה כפי שהנה, ואף לא ב„כוח־המלחמה הטבעי“ של ערביי ארץ־ישראל, ונדרש גם טיפוחו של גורם נוסף. ואכן, טפת יטפוחהו.

מבניה וארגונה של הנג'אדה

קבלת חברים: מתקבלים צעירים (ערבים) מגיל 16, בלי הבדל עדה או דת (2). החברים מתחלקים לשני סוגים: (1) פעילים (לוב־שי־מדים); (2) חברים תומכים (הכוונה לאוהדים, התומכים בארגון בתשלומים קבועים). כל חבר בהתקבלו

(3) לעומת המציאות הקיימת בלבנון, בה מהווה ה„נג'אדה“ ארגון מוסלמי־לוחם

משלם לירה אחת מס כניסה. ואחר־כך — חצי לירה מס שנתי. חבר פעיל משלם את מחיר המדים שהוא מקבל.

הסמל: עיגול בגודל שונה עשוי ממתכת (ויש גם מבד). הרקע ירוק. על הרקע משולש, שבסיסו כלפי מטה. בתוך המשולש כתובה המלה „נג'אד", בצורת ערבסקה המהווה משולש סימטרי לראשון. החיצוני. את המשולש מקיפות שתי שבלים, ומעליהם הכתובת: „ארץ הערבים — לערבים".

הדגל: הדגל הערבי הכללי (ירוק-לבן-שחור-אדום) ובמרכזו סמל ה„נג'אדה". מלבד זאת הונהג בכל מחוז דגל מיוחד — שהוא אחד מדגלי הארצות הערביות: במחוז הגליל — הדגל הלבנוני; במחוז חיפה — הדגל הסורי; במחוז השומרון — הדגל התימני; במחוז לוד — הדגל העיראקי; במחוז ירושלים — הדגל הסעודי; במחוז הדרום — הדגל המצרי.

המדים: מדי הטוראי — חולצת חאקי, מכנסי חאקי ארוכים ועניבת חאקי. „פייצליה" של חאקי ועליה הסמל.

מדי הקצינים — מכנסים ארוכים, חולצה או ז'אקט מצבע אפור כהה. עניבה שחורה וחגורת כתף. „פייצליה" שפס אדום עובר בשוליה. צבע ה„פייצליה" של הקצינות הגבוהה — כחול כהה. צבע הקמט — אדום.

הדרגות: טוראי — תת־קורפורל (וקיל אומבאשי) בעל סרט לבן אחד התלוי על הזרוע באופן אנכי (לא תפור). — קורפורל (אומבאשי) — בעל שני סרטים — סרג'נט (שאויש) בעל שלושה סרטים. — תת־קצין (מוסאעד דאבט) — בעל סרט אחד התפור על הכתף באופן אפקי. מדרגה זו לובשים „פייצליה" בעלת פס אדום בשוליה. — קצין — בעל שני סרטים על הכתף! — מפקד (מחלקה) — בעל שלושה סרטים על הכתף. — סגן מפקד מחוז (מוסאעד קאיד) — כתר על הכתף. — מפקד מחוז — כתר וכוכב על הכתף. המפקד הכללי — חרב וכוכב על הכתף. — קיים גם תפקיד של קציני תרבות — מעין קציני הסברה פוליטיים.

ארגון הפעולה מיוסד בדרך כלל על הכיתה (או חוג — „חזירה") בת 6—9 אנשים; פלוגה (פרקה) המורכבת מ־3—4 כיתות; מחלקה (פוג') המורכבת מ־3—4 מחלקות. — על הכיתות ממונים בעלי הדרגות עד לדרגת סגן־קצין. — על הפלוגות — עד לדרגת מפקד מחלקה.

...

חברי ה„פתווה" אינם נבדלים בהרבה, במדיהם ובארגונם. מה „נג'אדה". יש והם לובשים חולצה ירוקה ו„כפיה" לבנה או לבנה עם נקודות אדומות (סביבות ירושלים, למשל).

הסמל שלהם הוא: פרש ערבי המחזיק את הדגל הערבי. הרקע — צבעי הדגל. — בהבדל מה „נג'אדה" הנושאים את הסמל על ה„פייצליה", נושאים אנשי ה„פתווה" את סמלם על החזה מצד שמאל.

שבועת ה„פתווה": „הנני נשבע באלהים לכבד את ה„פתווה", לפעול בכל כוחי למען הגשמת מטרותיה, לציית ציות מוחלט וללא תנאי לפקודות מפקדי, לשמור על ארצי ומולדתי כל ימי חיי, שתשאר ערבית. להיות לאומי נאמן לעמי, מולדתי ונשיא המפלגה הערבית, להתנגד לבית הלאומי היהודי ולהיות נכון למות בעד ארצי ומולדתי".

4) כובע, הנקרא על שמו של פייצל־אבן־חוסין, מלכה הראשון של עיראק. הונהג באופן רחב לשימוש בעיראק, והפך לסמל השייכות לתנועה הערבית הלאומית. בארץ נראה עד כה רק על ראשי משכילים ערביים לאומניים לא־רבים. דומה לכובע־החול" הצר, „נוסח־סירה" וללא־מצחיה, של חיל־האוויר (ובעבר — גם הצבא) הבריטי. — המער.